

Platinareven

Kommunevåpenet for Dyrøy kommune

Pelsdyrnæringen har lange tradisjoner i Dyrøy. Noe av dette gjenspeiler seg i kommunevåpenet. Motivet i Dyrøys kommunevåpen er en platinarev. Men hvorfor har vi valgt akkurat dette motivet?

Det hele startet våren 1933 i bygda Vinje på Dyrøya. I et sølvrevkull på fem valper skilte en av valpene seg ut. Denne raringen, som noen kalte valpen, skulle danne grunnlaget for et økonomisk eventyr. "Raringen" var en mutasjon. En mutasjon oppstår når det skjer en plutselig forandring i et dyrs arveanlegg. Pelsdyrfarmerne på Dyrøya tok godt vare på revene sine. Utebuene var romslige og strødd med sagflis. Dyrene led ikke noen nød i matveien. På menyen stod det øksekjøtt, egg, brød, fisk, innmat, harekjøtt, kalvekjøtt, nisekjøtt, kvalkjøtt og liketil rosiner og kaker.

"Raringen" ble også tatt vare på. Bastard og misfoster ble den også kalt. Valpen kunne jo blitt avlivet fordi den var så uvanlig, men det kom aldri på tale. De var imidlertid usikker på hva de skulle gjøre med den. Martin Evertsen på Vinje kjøpte valpen, som nå hadde fått navnet Mons for 150 kr hos de andre parthaverne i revefarmen.

Høsten 1933 beskriver Martin Evertsen valpen slik:

"Valpens snute og labber er helt hvite, likeså buken. Sidene er hvite med isprengte sorte hår. Halen er mørk med en veldig stor tipp. Hvit bliss fra snuten til mellom ørene, en hvit stjerne i bakhodet og hvit ring under halsen."

Evertsen tok Mons med på utstilling i Harstad, men ingen hadde tro på den. Både dommer og inspektør sa at dette dyret hadde liten verdi. "Hunden" som dommer omtalte Mons som, måtte stå i en kasse på kaia.

Hans Kjær fra Rossfjord i Lenvik var den eneste som fattet interesse og var villig til å satse på Mons. Han kjøpte reven for 700 kr, som han hadde lånt. Kjær hadde sett at pelsen til Mons var av god kvalitet - både i fylde og dekning. Han kalte den nye typen for platina.

Men ville Mons bidra til noe avkom? Var den fruktbar slik at den kunne videreføre sine gode egenskaper?

Våren 1934 fikk en det første resultatet. Mutanten førte til kull med halvparten sølvrev og halvparten platina. Så langt var alt greit! Ville markedet ha denne type pelsverk? I samarbeid med en pelsdyrfarmer i Sør-Norge begynte de markedsføring av reven. Når de spanderte skinn på kjente pelsklede damer som prinsesse Märtha, Sonja Henie og fru Peron i Argentina, måtte det vekke oppsikt.

Det ble en veldig etterspørsel etter platinaskinn. Stadig flere kjøpte seg livdyr eller parringer med platinarev. I 1937 var tallet på platinarev kommet opp i omlag 100 dyr. Livdyr ble solgt for mellom 10 000 og 20 000 kr - etter dagens pengeverdi mellom en kvart og en halv million kroner. Kjær ble i 1937 tilbudt 30 000 kr for den platinahannen, men ha solgte ikke. Med så stor rift om dyrene, kunne det også bli en del tuskhandel.

I 1939 var det platinarevutstilling i Oslo. Kronprins Olav åpnet utstillingen med kronprinsesse Märtha ved sin side. I omtalen av utstillingen heter det bl.a.: "Utstillingens klimaks var en prosesjon hvor samtlige førstepremievinnere, med Mons fra Dyrøya i spissen, ble båret opp på restaurantens balkong og framvist for det jublende folk."

Året etter ble et platinaskinn solgt på auksjon i New York for 11 000 dollar. Det ville svare til rundt en million kroner i dag. Men krigen kom, og med den forsvant mye av grunnlaget for pelsdyrnæringa. Folk trengte mat og alminnelige klær - og ikke pelsverk.

På 1980-tallet blei det igjen oppsving i pelsdyrnæringa i kommunen. Pr. idag har vi 4 - 5 farmer i Dyrøy. Så Mons lever videre den dag i dag - men innenfor andre rever sine likedanne.

Teksten er utdrag fra boken "Dyrøy kommune - gjennom 100 år" utgitt i 1987 og forfattet av Bjørn Mikalsen.